

Bengt Holmberg:

Prästen ämbete är ett läroämbete

”Sanning regere dina läppar, ty de böra bevara läran.” (Mal. 2:7) Så skrev Abraham Pettersson (d. 1763) i sin berömda Prestspegel, och orden ”bevara läran” alluderar på profeten Malakis ord (2:7) i 1703 års översättning (Karl XII:s bibel):

*Ty prestens läppar skola bevara läran,
att man må befråga lagen av hans mun;
ty han är en Herrens Sebaots Engel.”*

Om vi läser det här profetordet i sitt sammanhang, ska vi foga till vers 8 och 9 också och de orden lyder, i Bibel 2000:

⁷ *Prästens läppar förvaltar kunskapen (da'at),
från hans mun hämtar man vägledning (torah),
ty han är Herren Sebaots sändebud.*
⁸ *Men ni vek av från vägen,
er undervisning (torah) har fört många vilse.
Ni har brutit mitt förbund med leviterna, säger Herren Sebaot.*
⁹ *Därför skall jag göra er föraktade och ynkliga inför hela folket,
för ni har inte hållit er till mina vägar,
och ni gör skillnad på person när ni tolkar Lagen (torah).*

(Malaki 2:7–9)

(1) ”Prästens läppar”

Uttrycket ”prästens läppar” är en språkfigur där man låter en del av helheten stå för helheten (i grekisk retorik kallas det *metonymi*, ordagrant ”namnbyte”). Läpparna hjälper till att artikulera orden, liksom tungan; jfr Psalt. 34:13: ”Avhåll då din tunga från det som är ont och dina läppar från att tala svek” (= Avhåll dig från att säga något ont och från att tala svekfullt). Det som avses med uttrycket ”prästens läppar” är förstås *prästen själv*, närmare bestämt det han vet och tänker, och därför *säger* när han undervisar. Hans undervisning ska vara sann mot Guds ord, han ska kunna sanningen och nitälska för den och inget annat.

Både gamla och nya förbundets präster har uppgiften att representera Gud

Men är inte skillnaden mellan gamla förbundets offerpräster och det nya förbundets församlingsherdar för stor för att detta ska vara en giltig analogi till Guds Ords tjänare i det Nya förbundet? I GT är prästämbetet ärfdigt och medfött, och sysslar mest med offer i templet. Det visas ju inte minst av att när offerkulten försvann i och med Jerusalems-templets förstöring år 70, fanns det ingen egentlig uppgift kvar för prästerna, utom att uttala den aronitiska välsignelsen vid judiska bönesamlingar. De kristna församlingsledarna, episkoper, presbyterer och diakoner hade däremot inte funktionen att frambära offer i något tempel. Det

var först efter år 200 som kristna författare började beskriva biskopars och prästers roll i eukaristins firande som att de var offerpräster, i analogi med tempelpräster i Jerusalem.

Men det finns en större och viktigare likhet, nämligen *representationstanken*. Den grundtanken är gemensam för Gamla och Nya testamentet: i sin kommunikation med människor låter sig Gud företrädas av människor. Se Matt. 10:40 ”Den som tar emot er tar emot mig”, och 2 Kor 5:20 ”Jag (Paulus) är alltså Kristi sändebud/ambassadör (*hyper Christou oun presbeuomen*), och Gud manar er genom mig. Jag ber er på Kristi vägnar: låt försona er med Gud”.

Likheten ligger i båda förbunden i uppgiften att bevara läran, dvs. förvalta Guds uppenbarelse och tydliggöra hans nådefulla vilja. Så i den funktionen menar jag att vi kan tillämpa de gammaltestamentliga profeternas ord på den kristna kyrkans präster.

Prästen skall vara skriftlärd (både i GT och NT)

Att man ”må befråga lagen av hans mun” (1703), innebär att prästen i sin undervisande roll förkroppsligar eller *är* den förkroppsligade, närvarande Lagen, Guds *Torah*. Representationstanken är en del av prästämbetets teologi, redan i GT. Att ”befråga lagen” innebär alltså inte att slå upp en sida i en bok eller skriftrulle, utan konkret att befråga läraren i Torah, och det var genom Israels historia liktydigt med att fråga prästen. Det var Levi stam, präster och leviter, som hade uppdraget att kunna Torah, föreläsa den, utlägga den, tillämpa den och kunna svara på konkreta frågor om den.

Vi är nog så färgade av evangeliernas bild av Jesu judiska samtid att vi tänker att det fanns en uppdelning mellan präster och skriftlärda. Så att *präster* fanns bara i Jerusalem, med uppgift att sköta kulten med offer och tempelgudstjänster. Och dem har Jesus nästan inget att göra med, förrän strax innan sin avrättning. Å andra sidan fanns det *skriftlärde*, dvs. icke-leviter som i kraft av läskunnighet förenad med energi och glödande intresse för att lyda Gud i detalj kunde Lagen och dess utläggning ännu bättre än prästerna (ansåg de själva i alla fall, och många av folket). Denna typ av skriftlärda framträder under mackabéertiden och fariséismens uppkomst i mitten på 100-talet f.Kr. Och de skriftlärda – särskilt de fariséiska – har Jesus mycket att göra med, främst i många stridssamtal.

Men det vanliga och s.a.s. normalt förpliktande genom alla sekler var att varje präst var en skriftlärd. De skulle kunna allting om förbundet mellan Gud och Israel, och särskilt det som gäller renheten, som är vitalt nödvändig för att kunna närma sig Gud i bön. Där var de experterna som avgjorde om de offer man kom med till templet var rena, om människa eller hus var rena från spetälska eller orenhet, och de kunde säga exakt vilken procedur man skulle följa för att bli ren. Men återigen, utöver detta specifika och konkreta med renhet, skulle de alltså kunna Lagen och profeterna och kunna undervisa i dem. Det ord som sammanfattar hela deras undervisning och vägledning är *Torah*. (Det återges i LXX mest med *nomos*, lagbud, vilket är en betydande försvävning; som om Torah bara vore en samling regler och prästerna ett slags jurister).

(2) Av tre skäl behöver man befråga prästen

Att den som ville ha besked om vad Gud sagt skulle befråga läraren/prästen har att göra med tre saker:

(a) Läskunnighetens sällsynthet (präster kunde läsa, men 90 % av folk kunde inte läsa), och bibelns sällsynthet (ännu färre hade ett skåp med flera dussin bibelrullar hemma, så att de kunde slå upp den exakta formuleringen: de fanns i ”bokhuset”, *bet ha-sefer*, dvs. stadens synagoga). Det här första skälet är inte lika viktigt idag, när både läskunnighet och bibelns tillgänglighet finns i rikt mått, överallt – nästan.

Men de följande två anledningarna att fråga prästen är lika giltiga idag som någonsin:

(b) Att man behöver befråga läraren hänger också ihop med att det inte är så lätt ens för den som är läskunnig att läsa och förstå den heliga Skrift som man kanske tror. Två exempel:

(A) Jfr Filippos och den ”etiopiske” hovmannen/eunucken i Apg. 8:30 f: ”Förstår du vad du läser?” – ”hur skulle jag kunna förstå det utan att någon vägleder mig?” Etiopiern i fråga har alltså gjort den långa resan i vagn längs Nilfloden från landet Kush (idag norra Sudan, Nubien), gjort en pilgrimsfärd (v. 27 ”för att tillbe”) till Jerusalem, skaffat sig Jesajas skriftrulle, förmodligen på grekiska – den tidens världsspråk. Sannolikt gjorde han det på vägen upp genom Egypten där det fanns 1 milj judar och bibeln på grekiska. Nu är han på väg hem till den nubiska huvudstaden Mero[w]e (ca 1 500 km S om Jerusalem, 10 mil norr om Nilens sammanflöde med Atbara), där han är drottningmoderns, *kandákes*, skattmästare/ finansminister.

Den här mannen är en gudfruktig, som lärt känna judarnas religion och aktivt delar Israels tro, vill och kan läsa dess heliga Skrift, och dessutom har Jesaja-rullen, men som inser, när han sitter där i sin vagn och läser högt (som alla människor gjorde på den tiden), att – trots att han är kapabel att läsa och uttala varje enskilt ord i Jesajaboken för sig – förstår han inte vad den heliga texten säger. Men Gud ingrep och gav nyckeln via Filippos. Utan den nyckeln hade han förblivit oförstående och utanför, inte bara en fullständig förståelse av vad Gud uppenbarat, utan också utanför Guds förbund, eftersom 5 Mos. 23:1 stadgar att en kastrerad man (grek. *eunouchos*, med testiklarna krossade eller lemman avskuren) inte kunde upptas i förbundet. Men nu, genom dopet in i Kristus, blir han med.

(B) Ett exempel ur egen erfarenhet av att man kan läsa en text utan att vara säker på att man faktiskt förstått den: Hösten 2008 skulle min fru och jag ge en kurs om etik på ett tanzaniskt college för blivande speciallärare. Bland eleverna fanns många muslimer, så självklart behövde vi hämta underlag från deras heliga skrift också. Men när vi sysslade med egna ”Koranstudier” i Knut Bernströms *Koranens budskap* (svensk översättning med kommentar på 1 170 sidor), uppstod frågan mer än en gång: Hur vet vi att denna utsaga är viktig, stödd av många andra, och att den inte bara är ett undantag i förbifarten utan större tyngd? Det räcker alltså inte med att citera ett eller två ställen, ska man undervisa behövs en omfattande, kvalificerad kunskap om hela Boken, vare sig det är Bibeln eller Koranen.

(c) Den stora kristna traditionen vet mer än en enskild kristen

Vi läser i Apg. 18:

Till Efesos hade det kommit en jude vid namn Apollos. Han stammade från Alexandria och var en bildad (logios, värtalig) man, väl insatt i skrifterna.²⁵ Han hade fått kunskap om Herrens väg, och han predikade med glöd och undervisade noggrant om Jesus, men han kände bara till Johannes-dopet.²⁶ Denne man uppträdde nu i synagogan och talade frimodigt. När Priscilla och Aquila hade hört honom tog de sig an honom och gav honom ännu noggrannare kunskap om Guds väg [alt. förklarade de Guds väg ännu noggrannare].

²⁷När han sedan ville fara över till Achaia uppmuntrade bröderna honom och skrev till lärjungarna där att de skulle ta väl emot honom. I Achaia [där Korinth var huvudstad] blev han genom Guds nåd till stor hjälp för de troende²⁸ ty han vederlade judarna energiskt, och med stöd av skrifterna bevisade han inför allt folket att Jesus är Messias.

(Apg. 18:24–26)

När det gällde lärdomsgrad var nog Apollos mer avancerad än Priscilla och Aquila, som till yrket var tältmakare, medan Apollos var en retoriskt bildad och skriftlärdd jude från lärdomsstaden Alexandria. Dessutom var han hängiven Jesus-anhängare, som både ville och kunde för alla andra judar visa fram Jesus som den i de heliga skrifterna utlovade Messias.

Men om den helige Andes utgjutande och dopet i Anden visste han inget och var alltså trots sin bildning, skriftlärdom och hängivenhet marginell och utanför i relation till hela sanningen om Gud, medan Priscilla och Aquila var väl insatta i den. Det var de genom både egen upplevelse (kanske redan i Rom där de blev kristna) och genom aposteln Paulus undervisning i Korinth, där de hade träffats år 50. I saktmodts ande från båda hållen genomgår därför Apollos ett stycke vuxenutbildning i det vi kan kalla apostolisk kristen tro. Det är värt att notera – där var annars ett typiskt läge för kristen splittring, med högmod, besserwisseri och ömsesidiga anklagelser och försvar beträffande rätt lära. Efter att Apollos fått lära av den större och djupare, erfarenhetsbaserade kristna traditionen är han en ännu bättre lärare i evangeliet om Jesus Kristus.

Prästen (både i GT och i kristen nutid) är ju en som har ägnat tid åt att sätta sig in i de heliga skrifterna, och som känner den stora tolkningstraditionen genom seklerna och dessutom är (eller bör vara) genomsyrad av den levda sanningen. Som kunnig och erfaren i trons och Bibelns värld vet och förstår han mer än den som läser texten första gången. Därför är det fromma och kunniga medsyskonet i tron en betydligt bättre vägledare på helgelsens väg än man själv är – alldeles bortsett från att det är mycket svårt att se och begripa sig själv som en medmänniska kan.

Bernhard av Clairvaux sa: ”Den som gör sig till sin egen vägledare i det andliga livet, gör sig själv till lärjunge åt en dumbom”. Citatet är hämtat ur Martin Thornton, *Christian Proficiency* (London: SPCK: 1964), s. 25, som tillägger på samma sida: *In prayer as in most other things the self-taught are not usually very proficient,* ”i bön liksom i de flesta andra ting är vanligen den självlärde inte särskilt skicklig”. Varje kristen behöver hjälp av en annan kristen, och är

det någon man ska fråga om andlig vägledning är det ju en person som är både Gudlärdd och from. Och just det är prästens uppgift: att vara både from och (Gud)lärdd – i den ordningen, en som kan befrågas om Gud.

Ett exempel:

Ray Bradburys framtidsroman *Fahrenheit 451* har en fascinerande grundidé. 451° Fahrenheit (233° C) är den temperatur där papper fattar eld, och i Bradburys berättelse har myndigheterna bestämt sig för att bränna alla böcker, all litteratur. Hittar polisen en hittills undagömd bok, rycker brandkåren ut och bränner upp den. Motståndsrörelsen kontrar med att varje regimotståndare, eller en grupp tillsammans, lär sig en viktig bok utantill. Vill någon i det samhället läsa en klassiker som Platons dialog *Staten* eller Tolstojs *Krig och fred*, får man söka upp och lyssna till den människa (eller kanske en grupp) som har memorerat den boken och nu *är* boken *Staten* eller boken *Krig och fred*.

Ni förstår vart jag vill komma: en präst skulle vara en sådan person, med Bibeln inom sig. En präst ska ha interioriserat den heliga Skrift, införlivat Guds Ord i sig till den grad att han kan det och lever det. Memorisering, utantillärning, eller som det heter så bra på engelska: *learning by heart*, är inte oviktigt – även om den var viktigare förr, innan läskunnighet och bibelappar fanns. Men det är fortfarande av stort värde att kunna mycket av Guds Ord och ha kunskapen tillgänglig i sitt eget huvud och hjärta – inte först någonstans i bokhyllan eller på Internet.

Viktigare är det i alla fall att det gudomliga Ordet finns i ens hjärta, dvs. att man har börjat lära sig tro och tänka som Gud genom att handla efter hans ord i lydnad och levande gudskommunikation (bön). Då blir man inte bara skriftlärdd utan Gudlärdd.

(3) Skadan av att präster ej bevarar läran

Men om prästen inte bevarar läran, glömmet och feltolkar och struntar i Guds uppenbarelse – vad händer då? Enligt Israels profeter orsakar det tillståndet en djupgående obalans i hela nationen och landet. Redan Malaki-citatet vi började med är ett exempel (från ca 400 f.Kr.) på att just profeterna bryr sig mycket om kvaliteten på prästerna och därför klandrar dem skarpt när den saknas. Jag tar ett exempel till, från mitten av 700-talet f.Kr., början på fjärde kapitlet i profeten Hoseas bok (riktad till Nordriket):

1 Hör Herrens ord, Israels folk! Herren väcker talan mot landets invånare, ty ingen trofasthet (ämät) och ingen kärlek (chäsäd) och ingen kunskap (da'at) om Gud finns i landet.

2 Förbannelser och lögnar och dråp och stölder och äktenskapsbrott breder ut sig; blodsdåd följer på blodsdåd. 3 Därför sörjer landet, alla som bor där tynar bort, också markens djur och himlens fåglar och fiskarna i havet dör.

*4 Men ingen må anklaga, ingen må förebrå den andre, **det är dig jag anklagar, präst.***

5 Idag ska du komma på fall – och om natten skall profeten falla med dig – och din moder skall jag förgöra.

6 Mitt folk skall förgöras för att det saknar kunskap (da'at). Du har förkastat kunskapen, därför skall jag förkasta dig som min präst. Du har glömt din Guds lag (torah), och därför skall jag glömma dina barn.

7 Ju fler prästerna har blivit, desto mer har de syndat mot mig. Jag skall vända deras ära i skam.

8 De livnär sig av mitt folks synd, de åtrår deras brott.

9 Men nu ska det bli ”sådant folk, sådan präst” (ka 'am kakohen).

Jag skall straffa dem för deras gärningar, jag skall vedergälla dem för deras dåd.

(Hos. 4:1–9)

Uttrycket *ka 'am kakohen* (it shall be 'like people, like priest', NRSV) betyder att båda parter är lika syndiga, prästerna är inte bättre än sitt folk, och folket ser sin egen brist på lydnad för Guds Torah återspeglad i och bekräftad av prästerna, och vaggas därför in i säkerhet att allt står väl till mellan Gud och dem. Därför läggs skulden mest på prästerna, som vi ser i v. 4, men båda ska straffas av Gud.

Hela GT, och inte minst profeterna ser samspelet mellan prästernas funktion och nationens välgång och hälsa som vitalt nödvändigt. Templet och dess av Gud förordnade kult, som prästerna sköter på Guds befallning, är andligt sett centrum i Israel, dess levande hjärta. När det hålls heligt och rent efter Guds vilja, då sprider sig välsignelsen ut till hela folket och hela landet blomstrar som ett fredens rike med goda skördar. Men när det fuskas och ruttar i centrum, då kommer förfallet att sprida sig fortare och djupare. Då drabbas Guds folk av de förbannelser och hemsökelse som Mose nämner, när han i slutet av 5 Mos. förelägger Israels folk valet, det eviga alltid upprepade valet mellan Guds välsignelse och Guds förbannelse, att hålla förbundet och dess Torah, eller att bryta det och gå bort från sin bestämmelse som Guds folk. Utan rättfärdighet går folket och landet under. Ja, ”landet ska utspy er”, som Mose säger.

”Jaja, det var på 700-talet f.Kr. det!”, kan man säga..., och måste då ge ett hållbart svar till motfrågan: *Är du absolut säker på att detta gällde bara då och inte nu?*

Misstaget, frestelsen för en präst både på 700-talet f.Kr. och nu på 2000-talet e.Kr. är att tro: Om jag är som folk är mest och i första hand tjänar folket med det dom vill ha – alltså blir funktionär i folkreligionens tjänstekyrka – då tjänar jag Gud. Men en präst ska inte vara som folk är mest när det gäller Gud, för en riktig präst är inte folkets tjänare utan *Guds Ords tjänare*, hans prioritet måste ligga på det senare och endast då blir han reellt det han också skulle vara: folkets tjänare.

Hur det borde vara

Regeln måste vara tvärtom: *ka kohen ka 'am*, ”sådan prästen är ska folket bli”. Prästen ska våga gå före på vägen till Gud, som herden gör. Det finns ett ofta citerat yttrande av den katolske biskopen (av Génève) och andlige författaren François de Sales (1567–1622): ”En helig präst gör ett fromt kyrkfolk, en from präst ett hederligt kyrkfolk, en hederlig präst ett syndigt kyrkfolk”.

Idén bakom denna trappa av relationer mellan präst och församling är att prästen i praktiken fungerar som andligt lokomotiv i församlingen, och att hans helgelse drar de andra med sig. Endast en helig präst kan leda församlingen upp till nivån fromma och hängivna kristna. Är han själv from, blir de i alla fall hederliga, som en hyggligt kristen präst får han dem ingenvart, och är han på en andligt lägre nivå än så, föröds församlingen invärtes och fåren förskingras i stället för att församlas kring Jesus. Onekligen ett ganska beskt påstående, men i sak är det samma sanning som L.M. Engströms berömda *dictum*: »Pastorns uppgift är att vara församlingens andliga medelpunkt», i prästmötesavhandlingen vid Karlstads stifts prästmöte 1917, *Lokalförsamlingen*. 5:e uppl. 1986 (orig. 1917), s. 9.

(4) Hur ”bevara läran”?

Fjellstedt kommenterar Malaki-stället i sin välkända och mycket använda kommentar till hela Bibeln, *Biblia. Det är All den heliga Skrift med Förklaringar* (Gefle, 1852). Där tar han utsagan i Malaki och applicerar den på det kristna prästerskapet, närmare bestämt i den Svenska kyrkan:

”Engel betyder sändebud; en Herrans Sebaots Engel skall en prest vara, ett sanningens sändebud inför människorna; han skall själv vandra i lärans renhet och bevara den och vaka däröver och redligt lära andra. Blott (1) predikan utgör icke prästens ämbete, utan (2) flitigt bruk av Guds ord och (3) flitig bön och förbön, samt (4) undervisning icke blott offentligen [4 A: konfirmationsundervisn, vuxenundervisn, studiegrper, förs.blad o dyl], utan enskild, (alltså 4 B enskild själavård). Han skall leda på salighetsvägen alla dem, som därefter fråga, samt (5) redligt förvalta sakramenterna uti Guds räddhåga.” (Peter Fjellstedt, *Biblia*, bd. 2, s. 858).

Enligt Fjellstedt är det alltså inte mindre än fem olika uppgifter som ligger i prästens uppdrag att vara en Herren Sebaots Engel:

1. Predikan,
2. Flitigt bruk av Guds Ord,
3. Flitig bön och förbön,
4. Undervisning (a) offentligt, och (b) i enskild själavård, och
5. Förvalta sakramenterna.

Det kommentaren klargör är: att ”bevara läran” är en stor, sammansatt verksamhet – inte bara att kunna rada upp läroståndpunkter, regler, bibelord. Det innebär ett pågående tankearbete, och en kontinuerlig dialog med församlingen – i predikan, undervisning, samtal, hembesök, själavård, etc. Kombinationen av teologisk kunskap och prästerlig praxis i och med en levande församling resulterar i *pastoralteologi*, församlingsherdens (*pastor* = herde på latin) tillämpade teologi.

Teologisk kunskap

Prästen har ett läroämbete, förvaltar en kunskapstradition, en lärdom, som till stor del är skriftlärdom, men också solid dogmatik i pastoral tillämpning.

Vad är det man ska kunna då? Bibeln, och grundläggande *dogmatik*, alltså en systematisk framställning av den kristna trons tankeinhåll, en sorts bok som tyvärr är alltför sällsynt på svenska språket. Jfr Erik Petréns *Att tro. Kristendomen som alternativ*. (Skeab 1980) – den bästa vuxenkatekesen på svenska.

Den enklaste rekommendationen är: vad du än studerar gör det tillsammans med en eller flera andra präster. Sedan kan ni välja att läsa bekännelseskriterierna (som Bo Giertz och kollegor i Linköpings stift på 30-talet), eller Bo Giertz egna böcker, en vuxenkatekes eller rejäl dogmatik (som Regin Prenter, *Skabelse og Genløsning*), eller vad som helst av substantiell och seriös teologi. Det viktiga är att tänka och arbeta teologiskt tillsammans, att ställa och besvara frågor tillsammans. Teologisk växt sker i gemenskap mer än i den enskilda kammaren, därför att gemenskapen aktiverar fler själsförmögenheter, mer minne, mer nytänkande än det egna, inåtvända läsandet.

Rekommenderas: studier i dogmernas och heresiernas historia. En fascinerande framställning av lärans, dogmats, betydelse är naturligtvis Dorothy Sayers *Tro eller kaos. Essäer*. Stockholm: SKDB, 3. uppl. 1954 (1951; eng. orig. 1947). 127 sidor. Särskilt den längsta essän i den: ”Trosartiklar eller kaos?”, där hon tar de allra vanligaste missuppfattningarna om Gud och Jesus och sätter dogmhistoriens namn på dem, för att visa att diskussionen av hur trons sanningar måste uttryckas för att undvika skadliga misstag inte är några intellektuella lekar för särskilt intresserade. Dogmerna, bekännelseformuleringarna (som den nicensk(-konstantinopolitansk)a trosbekännelsen) är raka, enkla hävdanden av de mest grundläggande sanningarna om människan och Gud. Kristologi, treenighetsteologi, människosyn och ecklesiologi är nödvändigheter.

Det är viktigt att skaffa sig kunskap och intuition både om trons eget inre sammanhang och heresiernas egna ordning (som summariskt uttryckt ofta är en både en förenkling av och en överdrift av något viktigt i dogmat, men utan den helhet och paradoxala balans som den ortodoxa tron har). Jfr Anna Williams klarläggande av hur de ortodoxa dogmerna växer fram ur felaktiga påståenden om Jesus, vilka i sin tur ger upphov/möjlighet till nya felaktiga sätt att förstå klarläggandena, vilka då måste förfinas (i Ben Quash and Michael Ward (eds.), *Heresies and How to Avoid Them. Why it matters what Christians believe*. Foreword by Stanley Hauerwas. SPCK: London and Hendrickson: Peabody, Mass., 2007. 148 sidor, s. 34).

Apoloetikens värnplikt

Apoloetik är en tjänst åt de troende (och de ännu icke troende), och där ska varje präst som Ordets tjänare kunna ”svara var och en som kräver besked om ert hopp” (1 Petr. 3:15). Det finns en apoloetikens värnplikt, som innebär att man tar reda på grundläggande sanna fakta och förmår formulera och förklara dem i pastoral verklighet. Och de som behöver detta är inte minst det kristna kyrkfolket; på nätet och i sociala mediers anonymitet regerar det grova näthatet ofta för starkt och dövände, men den som orkar kan försöka försvara sanningen där också. Präster har ju fått förmånen av att studera på kvalificerad nivå.

Dialogen med samtidens vetande och frågande bör också finnas med, en tillämpad, i nuet integrerad kunskap, med fasta brofästen på båda sidor. Böcker: Se Stefan Gustavsson, *Kristen på goda grunder: om sanning i en tid av tvivel* (1997) m.fl., och Peter Kreeft – Ronald Tacelli, *Till den kristna trons försvar. Förnuftiga svar på trons grundläggande frågor* (2012).

Att bygga Kroppen, Ef. 4:11–12

Så gjorde han några till apostlar, andra till profeter, till förkunnare eller till herdar och lärare.¹² De skall göra de heliga mera fullkomliga och därigenom utföra sin tjänst och bygga upp Kristi kropp.

Alla de som nämns i v. 11 har del i det apostoliska ämbetet, med fokus på att vara det gudomliga Ordets tjänare. Allt predikande, undervisande, vägledande har ett enda mål: att göra de heliga mera fullkomliga och så bygga upp Kristi kropp. Det självförtroendet får vi lov att ha som präster: vi gör nytta för Guds mission; när vi arbetar i trohet hjälper vi andra fram mot en evighet med Gud. Var medveten, präst, om att du faktiskt *är* ett hoppets tecken!

(5) Att bevara läran och att känna Gud

Nu är det inte lärdom i sig, inte heller den blotta och bara bibelkunskapen (som i och för sig inte är så bara) som efterfrågas.

Jer. 9:23–24

²³ *Så säger Herren:*

*Den vise skall inte vara stolt över sin vishet,
den starke inte över sin styrka,
den rike inte över sin rikedom.*

²⁴ *Den som vill vara stolt skall vara stolt över detta:*

*att han har insikt och kunskap om mig,
om att jag, Herren, verkar i kärlek, i rätt och rättfärdighet på jorden,
ty däri har jag min glädje, säger Herren.*

Profeten pekar på faran i att prästens läroansvar kan bli ett slags visdom *in its own right*, ungefär som tidens filosofi kombinerad med stor retorisk färdighet (det Paulus slår mot i 1 Kor. 2). Kunskapen om Gud måste vara en kunskap i communion med Gud, fylld av den Allsvåldige själv och hans Kärlek. Annars blir kunskapen en skrällande cymbal, ett ingenting (1 Kor. 13:2).

Alltså, även om kravet är att han ska kunna sin väsentliga teologi/dogmatik ordentligt, så är den ”kunskap” prästen måste ha i främsta hand och innerst inne en kunskap om Gud och Jesus själv genom den helige Ande. Att känna Gud är viktigare än all vishet. Det kan sammanfattas i denna avslutande tes:

Prästens auktoritet ligger i att vara genomskinlig för Kristi auktoritet

Naturligtvis finns hos prästen ett mått av egen begåvning, en egen tro och vilja att tjäna andra. Och naturligtvis finns där ett uppdrag, *vocatio externa*, kyrkans bekräftelse av att du är kallad

av Gud och konsekreras av Honom till din stora uppgift; du är *rite vocatus*. Det ger en viss, yttre auktoritet i ämbetet, och man behöver inte fundera på om just den här prästens dop och nattvard är sakrament som ger vad de utlovar eller inte. Men den inre auktoriteten kommer ur den mottagna och absorberade nåden, den som gör prästen andligen levande.

Framför allt och i allt måste en präst längta efter Jesus Kristus i sitt eget liv, vandra livets väg med honom, förändras av hans heliggörande Ande. Endast då kan den avgörande auktoriteten finnas i prästen, igenkännandet av andlig verklighet och sanning i det prästen säger, att Kristus lever i honom och han i Kristus.